

Univerzita Palackého
v Olomouci

Genius loci...

B. OBLAST VZDĚLÁVÁNÍ

SOCIOLOGIE

I. Rozsah a struktura vzdělávací činnosti v oblasti vzdělávání Sociologie

V rámci této oblasti vzdělávání je na UP Filozofickou fakultou realizováno studium ve všech třech stupních pod názvem *Sociologie*, a dále pak i studium *Kulturní antropologie*, rovněž ve všech třech stupních. V doktorském stupni jsou realizovány i anglické verze studia *Sociology* a *Cultural Anthropology*, přičemž FF realizuje studium sama. Převážná většina studentů kombinuje studium sociologie s dalšími obory vyučovanými na FF UP. Kombinace napříč fakultami (např. sociologie-geografie) se doposud objevovaly spíše okrajově.

Bakalářské studijní programy

Studijní obor *Sociologie* je realizován od roku 1992 ve formě souvislého magisterského studia. Bakalářský studijní obor *Sociologie* je na fakultě vyučován od roku 2006, kdy došlo k rozdělení terciárního vzdělávání na bakalářský a magisterský stupeň. Studium je koncipováno jako dvouoborové prezenční studium. Setrvalý zájem o tento studijní obor dokládají jak relativně vysoké počty návštěvníků Dnů otevřených dveří, které fakulta pravidelně pořádá, tak následně i počty přihlášek ke studiu. Provázanost výuky oboru s tvůrčí činností pracoviště je zajišťována důsledným začleňováním výsledků vědecko-výzkumné činnosti vyučujících do obsahu jimi vedených kurzů a zapojováním studentů do výzkumných projektů pracoviště, např. v rámci předmětu Sociologické praxe. Výuka oboru integruje teoretické poznání v oblastech sociologické teorie, metodiky a metodologie sociologických výzkumů a života české společnosti. Zvláštní důraz je kladen na spojení sociologické teorie a metodologie s praxí. Absolventi nacházejí uplatnění na trhu práce ve veřejném, soukromém i neziskovém sektoru – na pozici sociologa/socioložky vyžadující koncepční, metodickou a analytickou práci, provádění sociologických výzkumů v oblasti protidrogové prevence, prevence kriminality, problematiky národnostních menšin, trhu práce apod. Absolventi získávají také pracovní pozice spojené s aplikací sociologie v personalistice, na úseku vztahů s veřejností, v oboru propagace a reklamy, městském plánování apod. Většina absolventů pokračuje v magisterském studiu sociologie.

Studijní program *Kulturní antropologie* v bakalářském stupni byl akreditován v roce 2007. Je zde kontinuita oboru deset let, během nichž došlo v souvislosti s reflexí a evaluací ke změnám, které výrazně přispěli k vybudování kvalitního bakalářského

studijního programu. Studium je nabízeno jako jednooborové i dvouoborové a zájem o ně ze strany uchazečů o studium se postupně zvyšuje. Program kulturní antropologie je koncipován tak, aby jeho absolvent disponoval znalostmi teorie a metodologie oboru a dokázal je uplatnit při řešení konkrétního problému. Během studia je kladen důraz na získání praktických dovedností, proto jsou studenti nejen zapojováni do vědecko-výzkumných aktivit pracoviště, ale v průběhu studia povinně absolvují také terénní cvičení, jejichž smyslem je připravit studenty a studentky na realizaci vlastních výzkumů. Jedním z hlavních znaků pracoviště je snaha o propojení s aplikovanou sférou a využitím teoretických poznatků v praxi tak, aby se zvyšovala uplatnitelnost absolventů na trhu práce. Absolventi nacházejí uplatnění v orgánech státní správy i místní samosprávy, dále v nestátních organizacích a na poli komunitních programů. Absolventi se dobře uplatňují jako odborní pracovníci se specifickými kompetencemi, v pozici expertů v oblasti státní správy a místních samospráv či bezpečnostních orgánů a výchovně-vzdělávacích institucí. Dále se jedná o pozice odborných pracovníků ve výzkumných institucích, v sociální sféře, v odborném poradenství či v médiích.

Navazující magisterské studijní programy

Jak již bylo uvedeno, FF UP realizuje souvislé studium oboru *Sociologie* od roku 1992, jako navazující magisterské studium je možné jej studovat od roku 2006, a to jako dvouoborové studium v prezenční formě. Zájem o studium trvá, i když pokračovat na vyšším stupni studia přestává být pro absolventy bakalářského studia samozřejmostí vzhledem k dobré uplatnitelnosti bakalářů na trhu práce. Studium je otevřeno absolventům bakalářských oborů z jiných vysokých škol, zvláště pro tyto zájemce jsou určeny Dny otevřených dveří, které fakulta pravidelně pořádá. Menší část olomouckých studentů pokračuje ve studiu na jiných vysokých školách či v jiných oblastech vzdělávání. Obor je provázán s tvůrčí činností pracoviště: studenti se setkávají s vědecko-výzkumnými projekty pracoviště a také s aplikovaným výzkumem zejména v rámci předmětu Sociologická praxe a jako jednotlivci v rámci projektů Studentské grantové soutěže (IGA). Navazující magisterské studium prohlubuje teoretické poznání v oblasti sociologické teorie, metodiky a metodologie sociologických výzkumů, sociálních problémů a života české společnosti. Důraz je kladen zejména na adekvátní vymezení relevantních problémů či jednotlivých výzkumných témat, na přípravu výzkumných projektů a realizaci empirických výzkumů, tj. sběr, analýzu a interpretaci dat. Akcentována je schopnost studenta

porozumět odborným textům, analyzovat jejich obsah a zahrnout jejich závěry či kritiku do vlastních studentských textů. Absolventi nacházejí uplatnění v soukromém sektoru, ve veřejné správě, v orgánech veřejné moci i neziskových organizacích. V menší míře působí jako sociologové specialisté, kteří aplikují teorie, metody a techniky sociologického výzkumu při studiu a popisu struktury sociálních systémů, populací, sociálních skupin a institucí, koordinují sociologické výzkumné práce, včetně provádění příslušných analýz, zpracovávají koncepce, analýzy a expertízy v oblasti sociologie pro lokální, národní nebo nadnárodní organizace. Častěji využívají nabytých znalostí a dovedností ve sféře aplikované sociologie – v personalistice, v oboru vztahů s veřejností, v odděleních plánování, rozvoje a propagace apod. Dále se absolventi věnují lektorství, animaci a dalším prezentačním a výukovým aktivitám. Zájemci o akademickou dráhu, resp. vědeckou práci mohou pokračovat v doktorském studiu.

Studijní program *Kulturní antropologie* byl akreditován v roce 2008, v procesu reakreditace se pružně reagovalo na zkušenosti s realizací obou programů, studium je nabízeno jako dvouoborové. Zájem ze strany uchazečů o studium se postupně zvyšuje. Studijní program je koncipován tak, aby jeho absolvent disponoval hlubokými znalostmi historie, teorie a metodologie oboru a dokázal je uplatnit při samostatném řešení konkrétního problému. Během studia je kladen důraz nejen na prohloubení praktických dovedností – za tímto účelem jsou studenti zapojováni do vědecko-výzkumných aktivit pracoviště – a systematické budování jejich porozumění teorii oboru v návaznosti na další vědy o člověku, společnosti a kultuře. V této souvislosti je klíčová spolupráce s dalšími studijními programy, zejména se *Sociologií*. Jedním z hlavních znaků pracoviště je snaha o propojení s aplikovanou sférou a využitím teoretických poznatků v praxi tak, aby se zvyšovala uplatnitelnost absolventů na trhu práce. Studijní program je koncipován tak, aby studenty teoreticky a metodologicky vybavil, aby se mohli úspěšně ucházet o přijetí do doktorského studijního programu na pracovištích v Česku i zahraničí. Absolventi nacházejí uplatnění v orgánech státní správy i místní samosprávy, dále v nestátních organizacích a na poli komunitních programů. Dobře uplatňují jako odborní pracovníci se specifickými kompetencemi, v pozici expertů v oblasti státní správy a místních samospráv či bezpečnostních orgánů a výchovně-vzdělávacích institucí. Dále se jedná o pozice odborných pracovníků ve výzkumných institucích, v sociální sféře, v odborném poradenství či v médiích.

Doktorské studijní programy

DSP Sociologie je na FF UP akreditován od roku 1992. Studijní program je koncipován jako tříleté studium, a to v prezenční i kombinované formě. Od roku 2013 je na FF UP možné absolvovat doktorské studium *Sociologie* v anglickém jazyce pod názvem *Sociology*. Vzhledem k náročnosti doktorských studií nebývají počty zájemců obecně příliš vysoké, což se projevuje i v konkrétním případě FF UP. Ke studiu se hlásí v průměru 5 uchazečů ročně, převažují mezi nimi zájemci o prezenční studium (aktuálně studuje v DSP Sociologie 11 doktorandů, 2 byli nyní navrženi děkanovi fakulty k přijetí; 6 doktorandů studium přerušilo). V posledních několika letech se objevují mezi uchazeči stále častěji absolventi magisterského studia z jiných vysokých škol, resp. absolventi příbuzných oborů. Akcent na provázanost studijního oboru s tvůrčí činností pracoviště je v doktorském studiu zvláště silný: Vědecko-výzkumné projekty pracovníků katedry uskutečňující DSP *Sociologie*, zejména projekty podporované GA ČR, dovolují zapojit doktorandy do badatelských aktivit. Doktorandi běžně participují na projektech Studentské grantové soutěže (IGA). Prosazuje se snaha směřovat disertační práce do tematického rámce realizovaných výzkumů, zvláště výzkumů vedených školiteli/školitelkami. Ačkoli je věnována značná pozornost publikační činnosti doktorandů (podporou dovednosti psát odborné texty a kvalifikovaně prezentovat svoje poznatky na odborných setkáních), bylo by žádoucí rozsah a kvalitu publikačních výstupů zvýšit. Kromě vědeckovýzkumné a publikační činnosti se doktorandi angažují v pedagogickém procesu – především jako oponenti či vedoucí bakalářských prací, řídčeji asistují ve výukových kurzech. DSP poskytuje studujícím zevrubný přehled o současných sociologických teoriích, rozvíjí jejich schopnost zasadit je do kontextu vývoje sociologického myšlení. Studium je zaměřeno na prohloubení znalostí vědecké metodologie a na zdokonalení „praktických“ vědecko-výzkumných kompetencí, vč. způsobilosti doktorandů navrhnout a aplikovat pokročilé výzkumné postupy v kontextu kvantitativního a kvalitativního výzkumu, realizovat odborné expertízy a poradenské či evaluační projekty. Absolventi nacházejí uplatnění především jako pedagogové a výzkumníci na vysokých školách (řada z nich působí na mateřské fakultě, dalších fakultách UP, na jiných univerzitách).

DSP *Kulturní antropologie* byl akreditován v roce 2016 a první studenti byli přijati ke studiu v akademickém roce 2016/2017. O studium v doktorském programu je již druhým rokem vysoký zájem uchazečů, program je koncipován tak, aby byl absolvent vybaven hlubokými znalostmi teorie a metodologie kulturní antropologie. Je dobře

obeznámen s dějinami a teorií oboru a pracovat s nimi v interdisciplinární perspektivě, dokáže řešit odborné problémy a kreativně je analyzovat a interpretovat s využitím nástrojů kvalitativního a kvantitativního výzkumného designu a vhodně je teoreticky ukotvit. Absolvent umí diskutovat současná témata biologické, sociální a kulturní antropologie s ohledem na výzvy a problémy, který čelí současné společnosti. Absolvent bude připraven pro kvalifikovaný výkon profesí na akademických pracovištích v Česku i zahraničí, zejména ve vědeckovýzkumných institucích a na vysokých školách. Dále bude vybaven pro působení v orgánech státní správy a samosprávy i v nestátních organizacích a na poli komunitních programů. Absolvent se uplatní jako odborný pracovník se specifickými kompetencemi, v pozici expertů v oblasti státní správy a místních samospráv či bezpečnostních orgánů a výchovně-vzdělávacích institucí. Absolvent bude například kvalifikován ucházet se o pozice odborných asistentů, vědecko-výzkumných pracovníků, odborných pracovníků státní správy a samosprávy. DSP je akreditován i v anglickém jazyce pod názvem *Cultural Anthropology*.

Profil absolventa

Profily absolventů jsou v souladu s nařízením vlády. V aktuálně platných studijních oborech jsou studijní plány konstituovány k naplnění profilu absolventa.

Pokrytí základních tematických okruhů přináležejících k oblasti vzdělávání *Sociologie*

Ze 17 tematických okruhů definovaných nařízením vlády č. 275/2016 pro tuto oblast vzdělávání pokrývají bakalářské studijní programy 9 tematických okruhů (tj. 53 %), navazující magisterské programy pokrývají 10 tematických okruhů (tj. 59 %). A doktorské studijní programy pokrývají 12 tematických okruhů (tj. 70 %). Pokrytí tematických okruhů dle typu studijního programu je uvedeno v následující tabulce.

Pokrytí základních tematických okruhů dle typu studijního programu	
tematický okruh	typ programu
Obecná sociologie,	Bc., Ph.D.
Dějiny sociologie,	Bc., Ph.D.
Metody a techniky sociologického výzkumu,	Bc., Mgr., Ph.D.
Statistická analýza dat,	Bc., Ph.D.
Analýza kvalitativních dat,	Mgr., Ph.D.
Demografie,	Bc.

Sociální struktura, stratifikace a nerovnost,	Mgr. Ph.D.
Sociální deviace a sociální patologie,	Mgr., Ph.D.
Sociologie způsobu života a životního stylu, věkových skupin,	Mgr. Ph.D.
Sociologie rodiny,	Mgr. Ph.D.
Ekonomická sociologie,	Bc.
Sociologie politiky, sociální politika,	Mgr.
Sociologie kultury,	Mgr., Ph.D.
Management a sociologie organizace, sociologie práce,	Bc., Mgr., Ph.D.
Sociální psychologie,	Bc.
Kulturní a sociální antropologie	Bc., Mgr., Ph.D.

Stávající vzdělávací činnost pokrývá všechny základní tematické okruhy dle nařízení vlády pro danou oblast vzdělávání v závislosti na typu studijního programu vyjma tematického okruhu Sociologie veřejného mínění, médií, trhu a reklamy. DSP je zaměřeno dle zaměření disertační práce orientováno na tematické okruhy Sociální deviace a sociální patologie, Sociologie způsobu života a životního stylu, věkových skupin, Sociologie rodiny, Management a sociologie organizace, sociologie práce, Kulturní a sociální antropologie, Sociologie kultury.

Záměry do budoucna

I nadále je plánováno pokračovat v úzké spolupráci studijního programu *Sociologie* a studijního programu *Kulturní antropologie*, rovněž i pokračování v úzké spolupráci s oblastí vzdělávání *Neučitelská pedagogika* (studijní program *Andragogika*). Tato spolupráce se rozvíjí již v současnosti, některé tematické okruhy procházejí napříč všemi studijními programy.

Studijní programy budou rozšířeny o tematický okruh Sociologie veřejného mínění, médií, trhu a reklamy, který prozatím oblast vzdělávání *Sociologie* na FF UP nepokrývá. V navazujícím magisterském programu je plánováno rozšíření v rámci povinně volitelných předmětů o nabídku účasti na projektech základního či aplikovaného výzkumu. Dále bude posilován prostor a motivace k získávání dovedností a zkušeností s přípravou a prezentací vlastních, teoreticky či empiricky orientovaných prací formou konferenčních vystoupení, přípravy výzkumných zpráv či publikací v odborném tisku. Cílem je mimo zvýšení uplatnitelnosti absolventů i o užší propojení navazujícího magisterského studia s doktorským programem. Plánované změny jsou v souladu s projektem přípravy akreditace čtyřletého doktorského studia *Sociologie*, který zahrnuje užší spolupráci s aplikovanou sférou (zastoupenou

Hospodářskou komorou Olomouckého kraje) i akademickými institucemi (konkrétně Sociologickým ústavem SAV v Bratislavě a Fakultou ekonomie a sociologie Univerzity Lodz). Nezbytnou součástí změn je aktivnější práce se studenty a větší propagace možností studia navazujícího magisterského a doktorského programu *Sociologie* na FF UP na jiných vysokých školách (např. na Ostravské univerzitě v Ostravě a na Univerzitě Hradec Králové, které nabízí pouze bakalářský program Sociologie).

V rámci doktorského studijního programu *Sociologie* budou systematictěji vyhledáváni studenti navazujícího magisterského studia – vhodní adepti na doktorské studium, zapojovat je ve větší míře do vědecko-výzkumné činnosti již v průběhu pregraduálního studia. Zvýšenou pozornost si zaslouží rozšíření a hlavně zkvalitnění publikačních aktivit doktorandů (prostřednictvím konkrétních úkolů v individuálních studijních plánech, soutěží o nejlepší studentské práce, apod.) a rozvoj aktivit doktorandů v rámci domácí i zahraniční sociologické vědecké obce. Dalším cílem je změnit zmíněnou poněkud jednostrannou pedagogickou orientaci doktorandů na oponování či konzultování vysokoškolských kvalifikačních prací a pověřit je vedením seminářů, cvičení, zejména v kurzech korespondujících s tématem disertace, resp. metodologií aplikovanou v disertačním výzkumném projektu.

Strategii dalšího rozvoje DSP *Sociologie* budou určovat cíle projektu *DSP Sociologie: Výuka pro výzkum, výzkum pro výuku*⁸⁹, který byl schválen k financování a který sleduje změny v obsahu, formách a metodách studia ve smyslu rozšíření výuky založené na přímé zkušenosti s výzkumem; zesílení důrazu na znalosti a dovednosti relevantní rovněž pro aplikovaný výzkum; orientace předmětů na aktuální potřeby společenské praxe; spolupráce s aplikační sférou, s domácími a zahraničními akademickými a výzkumnými institucemi, na vzdělávání ve výzkumu; zvýšení podílu výuky v anglickém jazyce.

V rámci celouniverzitního projektu *Univerzita Palackého jako komplexní vzdělávací instituce*⁹⁰ bude v rámci této oblasti vzdělávání zavádět studijní program *Migrační studia* v bakalářském, magisterském i doktorském stupni studia.

⁸⁹ CZ.02.2.69/0.0/0.0/16_018/0002300, OP VVV

⁹⁰ CZ.02.2.69/0.0/0.0/16_015/0002337

II. Zajištění podmínek pro uskutečňování vzdělávací činnosti v oblasti vzdělávání Sociologie

Tvůrčí činnost

Tato oblast vzdělávání je pěstována na FF na Katedře sociologie, andragogiky a kulturní antropologie.

Tvůrčí činnost je rozvíjena v sociologických a antropologických disciplínách. Badatelské projekty odrážejí odbornou profilaci pracoviště (sociologie a antropologie náboženství, sociologie kultury, sociální a kulturní antropologie, sociologie životního způsobu, politická sociologie, sociologie stáří a rodiny atd.).

Vyučující věnující se dané oblasti vzdělávání opakovaně uspěli se svými výzkumnými tématy v soutěžích vyhlašovaných GA ČR (viz seznam níže). Participují rovněž na mezinárodních či zahraničních projektech (Visegrad, ZIF Bielefeld) a získávají podporu pro své individuální badatelské projekty (např. DAAD, ÖAD, BAYHOST). Mimo to pro své projekty získávají zdroje z prostředků UP (Studentská grantová soutěž; Fond pro podporu vědecké činnosti FF UP aj.)

Pracoviště se etablovalo jako pořadatel pravidelné podzimní sociologické konference, na kterou přijíždějí zástupci ze všech významných sociologických pracovišť v ČR i zahraniční hosté. Výsledky jejího prvního ročníku (2011) byly publikovány v kolektivní monografii (Kubátová, H. et al. 2013. *Ways of Life in the Late Modernity*. UP Olomouc), která je indexována v databázi Web of Science (Thomson Reuters). V roce 2013 šlo o Česko-slovenskou konferenci Dvě společnosti – dvě sociologie? spolupořádanou Masarykovou českou sociologickou společností a Slovenskou sociologickou společností⁹¹. Významný mezinárodní rozměr mají konference pořádané sekci kulturní antropologie, např. Migration, Religion and Asia (2014)⁹², Anthropology – Refugees – Public Imaginary (2015)⁹³ či aktuálně připravovaná *Field Research in Anthropology: Unity and Diversity* (2017)⁹⁴.

⁹¹ podrobnosti viz

https://www.ksoc.upol.cz/veda_a_vyzkum/konference/dve_spolecnosti_dve_sociologie.html

⁹² podrobnosti viz

https://www.ksoc.upol.cz/cs/veda_a_vyzkum/konference/conference_migration_religion_and_asia.html

⁹³ podrobnosti viz

https://www.ksoc.upol.cz/veda_a_vyzkum/konference/anthropology_refugees_public_imaginary.html

⁹⁴ podrobnosti viz

https://www.ksoc.upol.cz/cs/veda_a_vyzkum/konference/field_research_in_anthropology.html

Členové KSA FF UP editují a publikují v monografiích prestižních zahraničních vydavatelství (např. Oates-Indruchová, L. a Havelková (ed.). 2014. *The Politics of Gender Culture under State Socialism. An Expropriated Voice*. London: Routledge; Mildnerová, K. 2016. *From where does the bad wind blow? Spiritual healing and witchcraft in Lusaka*. Berlin: Lit Verlag; Ryšavý D. 2013. European mayors and councillors: Similarities and differences. Pp. 161-180 in Egner, B., D. Sweeting, P.-J. Klok (Eds.) *Local Councillors in Europe*. Wiesbaden: Springer VS). Jejich práce se objevují v časopisech jako je *Ageing and Society*, *British Journal of Social Work*, *Local Government Studies*, *Regional and Federal Studies*, *Nationalities Papers: The Journal of Nationalism and Ethnicity*, *Revue d'études comparatives Est-Ouest (RECEO)*, *International Journal of Social Science Studies* etc.⁹⁵ Samostatně připravují čísla domácích časopisů, které se orientují na zahraniční čtenáře (*Czech and Slovak Journal of Humanities - Anthropologia Culturalis*)⁹⁶.

V domácím kontextu se lze se studii sociologů a antropologů z UP setkat ve významných českých či slovenských časopisech (*Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, *Sociológia*, *Filosofický časopis* – vše indexováno ve WoS; *Sociální studia*, *Český lid*, *Historická sociologie*, *Religio*, *Human Affairs* – vše SCOPUS; *Slovenský národopis/Slovak Ethnology*, *Anthropologia Integra* – ERIH/ERIH+, *Lidé Města* atd.). Dále jsou zastoupeni mezi autory předních českých vydavatelství (Academia, Host, Pavel Mervart, Portál, Sociologické nakladatelství aj.). Význam tvůrčí činnosti sekce kulturní antropologie aktuálně nejlépe dokládá fakt, že se doc. Martin Soukup stal laureátem Ceny Neuron pro mladé vědce 2017 za společenské vědy. Martin Soukup představil výsledky svých opakovaných výzkumných pobytů na Papui Nové Guinei v řadě monografií a studií (z poslední doby např. Soukup 2016). Klade důraz na propojení vědy a výuky, k čemuž přispívá mj. jako garant doktorského studia kulturní antropologie, otevřeného na FF UP v Olomouci v roce 2016. Postupné budování kvalitního týmu kulturních antropologů již nyní dokládají práce prosazující se v náročné zahraniční konkurenci (např. Mildnerová 2016).

⁹⁵ podrobnosti viz https://www.ksoc.upol.cz/veda_a_vyzkum/vybrane_publicace.html

⁹⁶ podrobnosti viz

https://www.ksoc.upol.cz/pro_studenty/obor_kulturni_antropologie/cinnost_oboru/czech_and_slovak_journal_of_humanities.html

Výsledky tvůrčí činnosti byly prezentovány na domácích i zahraničních konferencích (např. *European Sociological Association (ESA)*, *American Anthropological Association (AAA)*, *the International Union of an Anthropological and Ethnological Sciences (IUAES)*, *European Society for the Study of Symbolic Interaction (EU SSSI)*, *European Consortium for Political Research (ECPR)* aj.).

Sociologové aktivně využívají podpory vědy a výzkumu na UP, a to např. při vydávání publikací (mj. Kubátová, H. et al. 2013. *Ways of Life..*; Lužný, D. (ed.) 2013. *Sociální konflikt v současné české společnosti*. UP Olomouc; Zahrádka, P., R. Sedláková a kol. 2012. *New Perspectives on Consumer Culture Theory and Research*. Cambridge Scholars Publishing, Zahrádka, P. (ed.) 2014. *Spotřební kultura. Historie, teorie a výzkum*. Praha: Academia).

Své první monografie vydávají s podporou univerzity také absolventi doktorského studia sociologie (např. Kalenda, J. 2014. *Formování evropských států: autoři, modely a teoretická syntéza*. Olomouc: UP v Olomouci; Horák, J. 2015. *Dechristianizace českých zemí. Sekularizace jako záměr*. Olomouc: UP v Olomouci; Karger, T. 2016. *The Weight of the Intangible: Knowledge Networks in Free and Open Source Software Development*. Olomouc: Vydavatelství FF UP)⁹⁷.

Studenti magisterského a doktorského studia jsou zapojováni do badatelské činnosti v rámci studentských grantových soutěží (např. v projektech Pronásledování, exkluze a tolerance netradičních náboženských menšin – případ českého buddhismu, Církev sjednocení před a po roce 1989, Opomíjení Romové: mapy úspěšného začleňování do společnosti a v integrovaných katederních projektech, např. Integrovaný sociálně vědní výzkum, Sociální vědy 2016).

Trvalým partnerským pracovištěm KSA FF UP se stal Institut sociologii Uniwersytet Śląski w Katowicach, čehož dokladem je mj. společná publikace Swadzba, U., D. Topinka (eds.). 2013. *Changes in social awareness on both sides of the border Poland - the Czech Republic. Sociological reflections*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego. Dlouhodobá spolupráce s týmem Lokální a regionální studia Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. zajišťuje českou účast v mezinárodních komparativních výzkumech představitelů místní a regionální samosprávy. Nově se rozvíjejí a institucionalizují kontakty se Sociologickým ústavem SAV v Bratislavě (viz

⁹⁷ publikace dostupná z http://vffup.upol.cz/wp-content/uploads/2017/01/The-Weight-of-the-Intangible_iPDF.pdf

např. projekt DSP Sociologie: Výuka pro výzkum, výzkum pro výuku (2017-2021): rozvoj výzkumných kompetencí studentů; OP VVV).

V neposlední řadě je patřičné připomenout činnost Galerie sociální fotografie při Katedře sociologie, andragogiky a kulturní antropologie⁹⁸, jejíž výstavy jsou zahajovány vernisážemi s přednáškami pozvaných hostů.

Záměry do budoucna

Další rozvoj sociologie jako oblasti vzdělávání se všemi přidruženými disciplínami předpokládá prohloubení vztahů se spolupracujícími organizacemi, v získání nových a diverzifikovaných zdrojů podpory tvůrčí činnosti s cílem zapojení do projektů typu Horizon 2020 aj. Vedle standardní praxe přípravy projektů pro výzvy GA ČR to znamená větší důraz na zapojení do sítí domácích i mezinárodních organizací a institucí. Dobrou příležitost k tomu dávají současné běžící projekty. Aktuálním příkladem je rozvíjející se spolupráce týmu projektu *Šedivějící sourozenectví* s dr. Waleckou Matyja (Lodz) směřující ke komparativní studii, ve stádiu příprav je pozvání prof. Lüschera (Konstanz) a prof. Pillemera (Cornell) na speciální konferenční blok v roce 2018. V návaznosti na projekt *Evropský starosta II* se olomoučtí sociologové a politologové zapojují do mezinárodní sítě usilující o podporu *European Urban Research Association* (EURA) týkající se komparativní studie společenských aktérů, kteří se zapojují do sítí vládnutí na místní úrovni.

Budeme i nadále usilovat o zhodnocování výzkumných poznatků v podobě monografií a častěji pak formou časopiseckých studií v zahraničních časopisech (aktuálně byl např. přijat text H. Kubátové do časopisu *Qualitative Sociological Review*, SCOPUS). Rozvoj kulturní antropologie si nelze představit bez udržení a případného rozšíření počtu míst dlouhodobých výzkumů. Dobré předpoklady dává současný stav, který v geografické symbolice zahrnuje Východ (Papua-Nová Guinea) i Západ (krajané v Chicago), Sever (romské osídlení na východním Slovensku) i Jih (Zambie a Namibie).

Za nezbytné považujeme využívání výsledků tvůrčí činnosti ve výuce sociologie a kulturní antropologie. Zkvalitnění doktorského studia a užší zapojení nastupující generace do tvůrčí činnosti si slibujeme od projektů, které uspěli ve výzvě č. 02_16_018 pro Rozvoj výzkumně zaměřených studijních programů v prioritní ose 2

⁹⁸ podrobnosti viz https://www.ksoc.upol.cz/o_nas/galerie_socialni_fotografie.html

OP (DSP4V Sociologie: Výuka pro výzkum, výzkum pro výuku (2017-2021); DSP Kulturní antropologie). K jejich cílům patří např. rozšíření na čtyřleté studium u sociologie; prohloubení výzkumných dovedností a provázanosti s praxí aplikovaného i základního výzkumu. Dobudování zázemí podpoří projekty schválené v rámci výzvy š. 02_16_017 Výzkumné infrastruktury pro vzdělávací účely – budování či modernizace v prioritní ose 1 OP.

Dle Frascati manuálu jsou v oblasti vzdělávání *Sociologie* na UP pokryty tvůrčí činnostmi následující vědní disciplíny:

Pokryté vědní disciplíny			
Č.	DETAILED FORD	WOS Category	RIV (dominující vazba)
5.4 Sociology			
5401	Sociology	SOCIOLOGY	AO – Sociologie, demografie ⁹⁹
		SOCIAL SCIENCES, INTERDISCIPLINARY	
5404	Antropology, ethnology	ANTHROPOLOGY	AC – Archeologie, antropologie, etnologie ¹⁰⁰
		ETHNIC STUDIES	

Nejvýznamnější aktivity v tvůrčí činnosti

Přehled řešených grantů a projektů			
Řešitel / Spoluřešitel	Názvy grantů a projektů získaných pro vědeckou, výzkumnou, uměleckou a další tvůrčí činnost v příslušné oblasti vzdělávání	Zdroj	Období
Dana Sýkorová	Šednoucí sourozenectví. Sociologická studie sourozenectví v pozdní dospělosti a stáří	GA ČR 17-07321S	2017-2019
Dan Ryšavý (spoluřešitel; řešitelem Daniel Čermák, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.)	Evropský starosta II	GA ČR 16-01331S	2016-2018
Dušan Lužný	Kontinuita a diskontinuity v náboženské paměti v České republice	GA ČR 14-01948S	2014-2016
Jaroslav Šotola	The economic awareness of the young generation of Visegrad countries	Visegrad	2015-2016
Pavel Zahrádka	Ethics of Copying	Center for Interdisciplinary Research	2015-2016

⁹⁹ Vzhledem k interdisciplinaritě vzdělávací oblasti a zaměření konkrétních studií jsou některé publikace vykazovány pod kategoriemi AA – Filosofie a náboženství či AB – Dějiny.

¹⁰⁰ Z podobných důvodů se lze setkat v případě antropologů s vykazováním publikací v kategoriích AO – Sociologie, demografie či AM – školství a pedagogika.

		(ZIF), Univerzita t Bielefeld	
Helena Kubátová	Proměny způsobu života a modernizační procesy v mikroregionu Hlučínsko	GA ČR 13-23870S	2013- 2015
Dan Ryšavý	Krajská zastupitelstva v evropské perspektivě	GA ČR P404/12/0 714	2012- 2014
Pavel Zahradka	Sociologická kritika estetické autonomie	GA ČR P409/11/P 374	2011- 2013
Dušan Šimek	Laboratoř sociálněvědních výzkumů – inovace studijních oborů Sociologie a Politologie a evropská studia v souladu s potřebami trhu práce	Reg. číslo: CZ.1.07/2. 2.00/07.0 126	2011- 2013

Přehled řešených projektů a dalších aktivit v rámci spolupráce s praxí

Pracoviště praxe	Název či popis projektu uskutečňovaného ve spolupráci s praxí	Období
Gymnázium Zlín – Lesní čtvrť (pilotní) + 14 ZŠ a 6 SŠ a gymnázií ve třech krajích (OLK, MSK, ZLK)	Protipředsudkové workshopy pro žáky základních a středních škol se zaměřením na multikulturní výchovu (Reg. Číslo: CZ.1.07/1.2.00/14.0024) hlavní řešitelka Andrea Preissová Krejčí	2010-2013
Rada vlády ČR	Pracovní skupina muži a rovnost žen a mužů Rady vlády pro rovnost žen a mužů (členem Martin Fafejta)	Od 2012
MěÚ v Hranicích na Moravě	Šetření spokojenosti klientů MěÚ v Hranicích na Moravě	Od 2007

Přehled zapojení do zahraničních a mezinárodních odborných organizací

American Anthropology Association (AAA) – členy jsou mj. Dušan Lužný, J. Havlíček, D. Topinka
International Sociological Association (ISA) – kolektivní členství prostřednictvím České sociologické společnosti (předseda prof. PhDr. Dušan Lužný, Ph.D.)
European Sociological Association (ESA) – kolektivní členství prostřednictvím České sociologické společnosti (předseda prof. PhDr. Dušan Lužný, Ph.D.)
European Consortium for Political Research (ECPR) – kolektivní členství UP

Z uvedených projektů byly pro rozvoj sociologie na FF UP nejvýznamnější:

- *Šednoucí sourozenectví. Sociologická studie sourozenectví v pozdní dospělosti a stáří*

Výzkum zaměřený na studium sourozeneckých vztahů v pozdní dospělosti a ve stáří spojený s induktivně vybudovanou teorií sourozenectví. Kvalitativní studie, koncipovaná jako multizdrojový výzkum, propojí perspektivu jednotlivých sourozenců, popř. dalších členů rodiny a poskytne více rozměrů reflexe sourozenectví, tak i komplexní pohled na vzájemné propojení vztahů

definovaných příslušností k rodině původu a k prokreačním rodinám jednotlivých sourozenců.

- *Evropský starosta II*

Cílem projektu je získat komplexní obraz lokálního leadershipu v České republice s využitím vlastních šetření, komparativní analýzy a sekundární analýzy dat. Starostové jako klíčoví aktéři místních samospráv ztělesňují politický leadership na úrovni obcí. V České republice lze díky různorodému charakteru jejích obcí příhodně studovat nejen individuální, ale také institucionální a strukturální podmíněnost výkonu role starosty. Zahrnuje mj. účast na mezinárodním šetření starostů obcí s 10 tisíci a více obyvateli.

- *Kontinuita a diskontinuita v náboženské paměti v České republice*

Projekt kriticky navazuje na dosavadní diskusi o postavení náboženství v moderní společnosti (teorie sekularizace, teorie racionální volby) a změnách náboženského života v post-komunistických zemích. Vychází z konceptu kulturní (náboženské) paměti a zkoumá, jakým způsobem se ve specifických podmínkách české společnosti náboženská paměť udržuje či neudržuje a to na úrovni individuální, lokální a institucionální. Projekt zahrnuje čtyři vzájemně propojené perspektivy: teoretickou, kvantitativní, kvalitativní a historickou.

- *Proměny způsobu života a modernizační procesy v mikroregionu Hlučínsko*

Modernizace je procesem úzce spjatým s globalizací, neprosazuje se však ve všech segmentech společnosti a prostředích podle jednoho vzorce. Projekt se zaměřil na Hlučínsko, jednu z posledních pospolitostí v ČR se silnou tradiční kulturou a konzervativní hodnotovou orientací většiny obyvatelstva. Cílem projektu je identifikovat vliv obecných i specifických modernizačních procesů na hodnoty a způsob života populace Hlučínska, poznat konkrétní atributy mezigenerační proměny jejich způsobu života. Pomocí české a mezinárodní komparace přispět k poznání obecných i specifických stránek modernizace způsobu života.

- *Krajská zastupitelstva v evropské perspektivě*

Regionální samospráva prochází v posledních desetiletích řadou změn a to jak ve starých, tak v nových demokraciích. Projekt navázal na mezinárodní výzkumy představitelů místních samospráv (POLLEADER, MAELG) a zahrnul aktivní účast na mezinárodním výzkumu zaměřeném na regionální

reprezentace. Zkoumány byly mj. rekrutace a politické dráhy krajských zastupitelů, míra jejich profesionalizace a vnitřní diferenciaci.

- *Sociologická kritika estetické autonomie*

Projekt systematicky analyzoval logický status estetického soudu v kontextu sociologické kritiky teze o autonomii estetické hodnoty. První část projektu byla věnována kritické rekonstrukci tradičních koncepcí autonomie estetické hodnoty. Druhá část projektu se zaměřila na systematický výklad kritiky estetické autonomie ze strany kulturních studií (feministická kritika estetiky, kritika rozlišení mezi vysokým a populárním uměním) a sociologie opírající se o statistická zjištění ohledně kulturní spotřeby. Ve třetí části bylo konfrontováno tradiční a historické pojetí estetického soudu se sociologickou kritikou a estetickým relativismem.

Dále se pracovníci katedry KSA podílely na dvou projektech, které řešitelsky patřily na jiná pracoviště. Pro projekt TA ČR č. TB030MZV007 (2014-2016) řešitelky Radmily Švaříčkové-Slabákové (KHI FF UP) *Zahraničněpolitická praxe a historická paměť (Percepce přelomových kapitol československých dějin u české veřejnosti a její dopady na zahraniční politiku ČR se zaměřením na druhou světovou válku a období bezprostředně předcházející a následující)* připravili sociologové a antropologové KSA kvantitativní šetření veřejného mínění – odbornými spolupracovníky byli: Jakub Havlíček, Ph.D. a prof. PhDr. Dušan Lužný, Ph.D. Podíleli se také na projektu *Islám v ČR: etablování muslimů ve veřejném prostoru*, který podpořilo MV ČR v rámci „Programu bezpečnostního výzkumu České republiky v letech 2010 až 2015“. Řešitel projektu PhDr. Daniel Topinka, Ph.D. (instituce: SocioFactor s.r.o.; VG20132015113) je odborným asistentem katedry, dalšími spolupracovníky byli např. Jakub Havlíček, doktorand sociologie Tomáš Janků a další.

K nejvýznamnějším aktivitám v českém a mezinárodním kontextu patří ty, které představují výsledky vlastního výzkumu. Ve vzdělávací oblasti sociologie dosáhli členové KSA FF UP významných úspěchů zvláště v těchto oblastech:

- V zakladatelské práci z oblasti gerontosociologie (*Autonomie ve stáří. Kapitoly z gerontosociologie*. Praha: Sociologické nakladatelství 2007) zpracovala Doc. Dana Sýkorová teoretickou literaturu vážící se k tématu stárnutí, stáří a autonomie. Hlavní výstup projektu *Senioři ve společnosti*.

Strategie zachování osobní autonomie (GA ČR 2002-2004) přinesl výsledky rozsáhlého výzkumu studujícího mezigenerační vztahy a okolnosti směny pomoci a podpory v příbuzenstvu. Kniha vzbudila široký ohlas (mj. 13x WOS; > 200 GoogleScholar) a inspirovala mladší generaci badatelek a badatelů. S řadou z nich Dana Sýkorová úzce spolupracovala či spolupracuje (mj. v rámci projektů *Stárnutí, věk a diskriminace – nové souvislosti pro českou společnost*, GA ČR 2006-2008; *Stáří v prostoru: regenerace, gentrifikace a sociální exkluze jako nové problémy environmentální gerontologie*, GA ČR 2010-2012). Výsledkem jsou mj. publikace ve významných zahraničních vydavatelstvích. Z poslední doby jde např. o práci Galčanová, Sýkorová (2015) v časopise vydávaném Cambridge University Press.

- Sociologii a kulturní antropologii (a nově také religionistiku) na KSA FF UP nejvýrazněji spojuje téma religiozity v jejích rozličných podobách. Prof. Dušan Lužný patří k nejvýraznějším osobnostem sociologie náboženství v ČR. Jeho práce mají široký ohlas přesahující obor sociologie (citují jej např. geografové, psychologové) i hranice ČR. Ovlivnil celou generaci badatelů, např. jako školitel disertačních prací, a z Olomouce vytvořil v domácím kontextu nepominutelné pracoviště. V poslední době vedl nejen několik výzkumných projektů se studenty UP, ale také širší tým spolupracovníků v projektu *Kontinuita a diskontinuita v náboženské paměti v České republice* (GA ČR, spoluřešitelské pracoviště FF ZČU v Plzni). Věnoval se také teorii racionální volby v sociologii náboženství (viz např. Lužný 2015).
- Především studentům doktorského studia sociologie předává prof. Libora Oates-Indruchová své zkušenosti s výzkumem v oblasti genderové kultury a kultur paměti, které jsou zahrnuty v jejích četných pracích na pomezí sociologie a historie. Její mezinárodní postavení dokládá i role spolueditorky monografie vydané v Routledge a monotematických čísel zahraničních časopisů (viz např. Havelková, Oates-Indruchová 2014; Oates-Indruchová, Blaive 2014).
- Projekty, které v poslední době řeší doc. Dan Ryšavý, přispívají k dlouhodobému zastoupení ČR v mezinárodních výzkumech představitelů místní a regionální samosprávy. Klíčovou roli na domácí půdě v nich sehrává spolupráce se Sociologickým ústavem AV ČR, v.v.i. Mimo příspěvků do kolektivních monografií mezinárodního týmu (*Policy Making at the Second*

Tier of Local Government in Europe. Routledge 2016; *Local Councillors in Europe*. Springer VS 2013) přibližuje danou tematiku domácímu publiku (např. Ryšavý, Čermák et al. 2015) a naopak česká specifika představuje v zahraničí (např. efekty rozdrobenosti sídelní struktury v Ryšavý, Bernard 2013).

- Pro další projekty a výstupy členů KSA FF je charakteristické výrazné teoretické zakotvení a snaha teoretická východiska oborových disciplín obohatit o výsledky vlastního zkoumání. Platí to o projektech a publikacích v oblasti sociologie modernizace a životního způsobu (Kubátová a kol. 2015, Kubátová 2016, Znebežánek 2014, 2016), teorie konfliktu a konsensu (Znebežánek 2013), sociologie sexuality (Fafejta 2014, 2016) či sociologického pohledu na filozofickou estetiku (Zahrádka 2015).

Příklady bibliografických odkazů¹⁰¹, jež jsou ve většině případů rovněž výstupy výše uvedených projektů:

- v anglicky vydávaných odborných časopisech, většinou s IF, které získávají ohlas, např.:

Galčanová, L., Sýkorová, D. 2015. [Socio-spatial aspects of ageing in an urban context: an example from three Czech Republic cities](#). *Ageing and Society*, 35(6): 1200-1220. (DOI:10.1017/S0144686X14000154) (IF2016 = 1,386) – 4 citace ve WoS + 2 v zahraničních knihách (stav k 3.7.2017)

Ryšavý, D., J. Bernard. 2013. [Size and Local Democracy: the Case of Czech Municipal Representatives](#). *Local Government Studies*, 39(6): 833-852 (DOI: 10.1080/03003930.2012.675329) (IF2016 = 0,93) - 6 citací ve WoS (stav k 3.7.2017)

Oates-Indruchová, L., M. Blaive. 2014. [Border communities: microstudies on everyday life, politics and memory in European Societies from 1945 to the present](#). *Nationalities Papers*, 42(2): 195-198. (DOI 10.1080/00905992.2014.891339) (SJR2016 = 0,465)- citace ve WoS (stav k 3.7.2017)

¹⁰¹ v pořadí publikace v časopisech a monografiích, a to nejprve zahraničních a posléze domácích

- v monografiích zahraničních vydavatelů, např.:
Havelková, H., L. Oates-Indruchová (eds). 2014. *The Politics of Gender Culture under State Socialism: An Expropriated Voice*. Oxon, New York: Routledge. ISBN 978-0-415-72083-0. – cena British Association for Slavonic and East European Studies Women's Forum 2016; minimálně 5 recenzí (1x WoS, 2x SCOPUS, 2x ERIH+); mimo to citována v časopisech z databází WoS (5x), SCOPUS (3x), ERIH+ (5x), minimálně 4 další citace v zahraničních monografiích¹⁰²
Mildnerová, K. 2016. *From where does the bad wind blow? Spiritual healing and witchcraft in Lusaka*. Berlin: Lit Verlag

V domácím kontextu patří k nejvýznamnějším autorské monografie, výstupy komplexních grantových projektů a publikace v domácích impaktovaných časopisech uvedené na stránkách katedry¹⁰³, lze jmenovat např.:

- monografie
Fafejta, M. 2016. [Sexualita a sexuální identita: sociální povaha přirozenosti](#). Praha: Portál. ISBN: 978-80-262-1030-6 ([Čestné uznání rektora UP 2016](#)).
- Kubátová, Helena a kol. 2015. [Mezigenerační proměny způsobu života na Hlučínsku](#). Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). ISBN: 978-80-7419-190-9.
- Ryšavý, D., D. Čermák et al. 2015. [Na/O kraji. Kraje a jejich představitelé 2000–2013](#). Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). ISBN: 978-80-7419-227-2.
- Soukup, Martin, 2016. [Cizinci mezi Papuánci. První kontakty na Nové Guineji](#). Červený Kostelec: Pavel Mervart. ISBN 978-80-7465-243-1.
- Zahrádka, Pavel. 2015. [Heteronomie estetické hodnoty: sociologická kritika filozofické estetiky](#). Brno: Host. ISBN 978-80-7491-490-4 ([Čestné uznání rektora UP 2015](#)).
- Znebežánek, F. [Mezi konfliktem a kooperací. Jednotná teorie konfliktu a kooperace](#). Praha: SLON, 2013. ISBN: 978-80-7419-154-1.

¹⁰² stav k 3.7.2017

¹⁰³ dostupné z https://www.ksoc.upol.cz/veda_a_vyzkum/vybrane_publicace.html

- české a slovenské časopisy zařazené do databází WoS či SCOPUS
 - Fafejta, M. 2014. [Sexuální scénáře v paradigmatické a postparadigmatické společnosti](#). *Sociální studia*, 11(1): 153-171.
 - Kubátová, H. 2016. [Collective Memory and Collective Identity of Hlučín Region Inhabitants in the 20th Century](#). *Historická sociologie*, 2015(1):11–32. (nově SCOPUS a WoS; 1 citace ve SCOPUS).
 - Lužný, D. 2015. [Teorie racionální volby v současné sociologii náboženství](#). *Sociológia*, 47(2): 151-170.
 - [Sýkorová, D. 2016. Sociální role chudého stáří](#). *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*, 52(1): 27–52. (WoS, IF2016 = 0,143; 1 citace ve WoS).
 - Znebežánek, F. 2014. [Proměny způsobu života na Hlučínsku](#). *Sociológia*, 46(4): 434–453.
 - Znebežánek, F. 2016. [Proměny hodnotových orientací a sebehodnocení obyvatel Hlučínska a České republiky](#). *Historická sociologie*, 2016(2): 75–99. (nově SCOPUS a WoS).

Zapojení do mezinárodních asociací usnadňuje participaci členů KSA FF UP na pravidelných konferencích těchto organizací. Jedním z cílů rozvoje tvůrčí činnosti v dané oblasti vzdělávání je aktivnější podíl na fungování těchto sdružení a to např. ve formě účasti na vedení tzv. *research networks*, organizace a vedení panelů konferenčních příspěvků, organizace dílčích specializovaných setkání atp.

Personální zabezpečení

V případě oblasti Sociologie realizované na Filozofické fakultě je v současnosti realizováno studium Sociologie a studium Kulturní antropologie. Oba studijní obory jsou v současnosti akreditovány jako bakalářský, navazující i doktorský stupeň. Oba studijní obory jsou pokryty profesory, docenty a odbornými asistenty. Garantujícím pracovištěm je Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie. Věková struktura pracoviště je optimální. Do budoucna je třeba podnítit kolegy k habilitacím v oboru kulturní antropologie a dále pak k profesorskému řízení v oboru sociologie. Vědní disciplíny, v nichž je realizována tvůrčí činnost jsou zabezpečeny převážně kmenovými zaměstnanci. Jiné formy pracovně právních vztahů, než-li pracovní poměry, jsou využívány pouze okrajově, a to následovně:

- 5401 Sociology - SOCIOLOGY, SOCIAL SCIENCES INTERDISCIPLINARY – personálně zabezpečena z převážné části kmenovými vyučujícími KSA (Prof., Doc., Ph.D.). Spoluprací formou DPP je zajišťován jeden blok přednášek v NMgr. studiu (prof. M. Havelka) a část doktorského studijního programu (prof. G. Šmausová, prof. L. Oates Indruchová);
- 5404 Antropology, ethnology – ANTHROPOLOGY, ETHNIC STUDIES – personálně zabezpečena z převážné části kmenovými vyučujícími KSA (Prof., Doc., Ph.D.).

Mezinárodní působení

Přehled mobilit				
	počet výjezdů studentů	počet přijatých studentů	počet výjezdů akademických pracovníků	počet přijatých akademických pracovníků
2012	7	2	30	8
2013	9	4	39	13
2014	14	1	46	18
2015	12	3	51	21
2016	7	2	32	14

Mezi léty 2012 a 2016 došlo v rámci této oblasti vzdělávání, tj. na Katedře sociologie, andragogiky a kulturní antropologie FF UP, k výraznému nárůstu počtu bilaterálních smluv uzavřených se zahraničními univerzitami v rámci programu ERASMUS+ (z 1 na 14). Výjezdy studentů do zahraničí mají vzrůstající tendenci. Ve sledovaném období absolvovalo zahraniční studijní pobyt celkem 49 studentů. Počet příjíždějících studentů (12) je přibližně 3krát nižší než vyjíždějících a vykazuje naopak mírně klesající trend. Také v případě učitelské mobility převažují zřetelně výjezdy akademiků (198) nad příjezdy kolegů ze zahraničí (72). Počty vyjíždějících i příjíždějících kolísají, za každý rok vyjelo průměrně 39 a přijelo 14 akademických pracovníků.

Mobilita akademických pracovníků zajišťujících na KSA danou oblast vzdělávání zahrnuje:

- stáže na zahraničních pracovištích (konkrétně např. v Leipzig, Institut für Ethnologie der Universität Leipzig; Haus-, Hof- und Staatsarchiv, Verwaltungsarchiv; The Hilandar Research Library and Resource Center for Medieval Slavic Studies; University of Granada; Centre of African Studies in

Leiden; Harvard University; University of Hawaii at Manoa; University of London);

- výukové pobyty (konkrétně např. na Univerzitet u Sarajevu¹⁰⁴, na Uniwersytet Łódzki, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny, Instytut Socjologii).

U studentských mobilit je kladen důraz na získání nových a prohloubení stávajících znalostí a dovedností ve studovaném oboru či oboru příbuzném, samozřejmě i na zdokonalení jazykových kompetencí. Učitelská mobilita sleduje výměnu výukových zkušeností ve vědním oboru, informací o vědecko-výzkumných projektech a podporu pedagogické a vědecko-výzkumné spolupráce.

Další mezinárodní působení

Bilaterální *Basic agreement for cooperation between the University of Lodz, Poland* poskytuje možnost studia *Sociologie* v rámci „double degree“ především v doktorském studiu, ale také v navazujícím magisterském studiu. Této možnosti však zatím studenti nevyužili.

Na konci roku 2016 bylo zahájeno jednání s Karl-Franzens University of Graz o spolupráci s konsorciem zahraničních univerzit realizujícím mezinárodní studijní program v oboru (*Cultural*) *Sociology*. Cílem je získat status Additional Cooperation Partner a rozvíjet studijní program nejprve na bázi tzv. “double degree”, perspektivně „joint degree“. V minulém roce byla uzavřena bilaterální dohoda o vědecké spolupráci s Uniwersytet Rzesowski, Rzeszów, Poland.

Sociologové jsou zapojeni do činnosti European Sociological Association, pravidelně se zúčastňují konferencí ESA nebo ESA Interim Meetings organizovaných jejími výzkumnými sítěmi (RN-ESA).

Pracovníci z oboru kulturní antropologie se zapojili do Radicalisation Awareness Network. Participují rovněž na projektu *Budování vědeckého týmu a zapojování do mezinárodních sítí v oblasti čínských studií* (CHINET). Tento interdisciplinární projekt rozvíjí výzkum v uvedeném oboru s cílem zvýšit výzkumné kompetence akademických pracovníků. Antropologové se angažují v činnosti American Anthropological Association (AAA), vystoupili na mnoha světových konferencích, navázali kontakty s řadou antropologických pracovišť.

¹⁰⁴ v rámci *Mezinárodní kreditové mobility/KA107*

Také se podařilo navázat úspěšnou spoluprací s Katedrou antropologie při Kent State University prostřednictvím prof. Richarda Feinberga, jenž se bude účastnit jako keynote speaker na mezinárodní konferenci pořádané oddělením kulturní antropologie KSA. Rozvíjí se spolupráce s Instituto de las Migraciones de Granada, která by měla vyústit v uzavření dohody o „double degree“ studiu.

Z působení zahraničních odborníků lze za sledované období uvést např.:

- přednášky spojené s diskusí: Rosalía López, Ph.D. candidate, University Institute of Migrations, Granada University na téma Women, migrants and poor. Experiences, emotions and lessons from the field in a research about the social construction of poverty-ies. (2016);
- přednášku Agaty Włodarske-Frykowske, PhD., Faculty of International and Political Studies, University of Lodz na téma National minorities in contemporary Poland (2016);
- přednášku jmenované Agaty Włodarské-Frykowské, PhD. na téma National Status of Russian language in Baltic States (2016) atd.

V rámci výuky v DSP *Sociologie* se na vedení seminářů v předmětu Metodologické inovace v kvantitativním a kvalitativním výzkumu podíleli v roce 2015 zahraniční vyučující, např. prof. Krzysztof T. Konecki a doc. Piotr Chomczyński (Faculty of Economics and Sociology University of Lodz, Institute of Sociology), Dr. Marta Rabikowska (University of Hertfordshire), prof. Corinne Squire (University of East London). Kurz byl otevřen i zájemcům z řad studentů navazujícího magisterského studia.

Strategie dalšího rozvoje

Zkušenosti se studenty pregraduálního studia ukazují, že dlouhodobější zahraniční pobyty nezřídka vedou k nutnosti prodloužit standardní délku studia (přestože UP vytváří podmínky pro mobilitu), a nemálo studentů se proto výjezdům vyhýbá. Ochota studentů vyjždět do zahraničí je ovlivněna rovněž jejich jazykovými kompetencemi, k jejichž rozvoji bude přispívat rozšíření nabídky předmětů vyučovaných v anglickém jazyce, a to jak v bakalářském, tak magisterském a doktorském stupni studia ve všech studijních programech oblasti vzdělávání *Sociologie*. V současnosti je v nabídce 10 předmětů vyučovaných v anglickém jazyce.

Zavedením dalších předmětů v angličtině lze dosáhnout i zvýšení počtu studentů přijíždějících ze zahraničí k nám. Studentská mobilita bude podporována i prostřednictvím uzavírání nových bilaterálních smluv se zahraničními univerzitami.

Bude věnována zvýšená pozornost motivaci studentů doktorského i navazujícího magisterského studia o „double degree“ programy v rámci uzavřených nebo vyjednávaných smluv s výše uvedenými zahraničními univerzitami. Tento typ studia bude více propagován zejména prostřednictvím akademických pracovníků katedry, kteří na těchto univerzitách již působili.

Je připravována přihláška prof. Richarda Feinberga z Kent State University k získání Fulbrightova stipendia pro pedagogické působení v oboru kulturní antropologie na KSA. Pracovníci oboru *Kulturní antropologie* plánují výukový pobyt na Hebrejské univerzitě v Jeruzalémě (Izrael) v rámci Mezinárodní kreditové mobility (KA107) a rozvinout případnou spolupráci s kolegy z tamější univerzity.

Strategie dalšího rozvoje mezinárodního působení počítá se zpřístupněním vybraných přednášek zahraničních vyučujících určených primárně doktorandům také pro studenty bakalářského a navazujícího magisterského studia. Nadále budou zváni zahraniční odborníci k proslovení přednášek mimo výukové kurzy, tj. přednášek, které budou určeny širšímu studentskému i učitelskému publiku (čímž lze podpořit i motivaci studentů a akademických pracovníků k zahraničním výjezdům).

Ke zvýšení akademické mobility na KSA je nutné vytvářet podmínky pro dlouhodobější výjezdy vyučujících tak, aby nebyla narušena výuka. Mobilita bude dále podpořena uzavíráním nových bilaterálních smluv se zahraničními univerzitami. Mobilita pedagogických pracovníků bude zaměřena na hlubší formy kooperace, tj. na spojení výuky se spoluprací v oblasti vědecko-výzkumné a publikační.

Zásadním úkolem vypracovat strategii zaměřenou na zvýšení počtu zahraničních studentů a akademiků přijíždějících na KSA.

Spolupráce s praxí

V rámci spolupráce s praxí jsou realizovány výzkumy organizačního klimatu a organizační kultury, spokojenosti zaměstnanců, zákazníků či klientů; výzkumy veřejného mínění, kvality života, politického chování atd. Zadavatelé či spolupracující organizace spadají do oblasti veřejné správy (např. Olomoucký kraj, MěÚ Hranice; města Svitavy či Bílovice, obec Písečná aj.), zahrnují jak velké, tak střední a malé podnikatelské subjekty (např. Meopta – optika, s.r.o., SIAGRA s.r.o., Hanácké železárny a pérovny, a.s., Fitness klub Expreska) a neziskové organizace (Charita Olomouc, EDUKOL, s.r.o., Sdružení pro podporu a péči o duševně nemocné, Sluňákov – centrum ekologických aktivit města Olomouc, o.p.s. aj.). Nově je navazována spolupráce s Krajskou hospodářskou komorou Olomouckého kraje.

Spolupráce s praxí nabývá různých podob. Patří k nim konzultace poskytované akademickými pracovníky, zpracovávání diplomových prací na témata zadávaná či připravovaná ve spolupráci s externími aktéry, ale také sociologické praxe, v jejichž rámci studenti získávají praktické zkušenosti s výzkumem, analýzou dokumentů, prezentací výsledků své práce, jednáním s potenciálními zaměstnavateli atd. Výzkumy, na kterých se studenti podílejí, jsou dále využívány ve výuce, a to zvláště v předmětech týkajících se praktických dovedností. Odborníci z praxe také příležitostně navštěvují vybrané kurzy a seznamují studenty s jejich pohledem na daná témata. Spolupráce je velmi přínosná z hlediska získávání praktických zkušeností pro studenty, jimž následně umožňuje lepší konkurenceschopnost při uplatnění na trhu práce.

Na Katedře sociologie, andragogiky a kulturní antropologie poskytuje technickou podporu pro kvantitativní i kvalitativní výzkum plně vybavená Laboratoř sociálněvědného výzkumu¹⁰⁵, nabízející studentům možnost zapojení do výzkumných projektů a badatelských aktivit.

Katedra sociologie a andragogiky UP ve spolupráci s Katedrou politologie a evropských studií UP dále realizovala v letech 2009–2011 projekt s názvem Laboratoř sociálněvědních výzkumů – inovace studijních oborů Sociologie a Politologie a evropská studia v souladu s potřebami trhu. Laboratoř sociálněvědních výzkumů je univerzitním pracovištěm se zaměřením rovněž na experimentální a aplikovaný výzkum. Do činnosti Laboratoře jsou zapojováni také studenti, prostřednictvím laboratoře jsou zajišťovány praxe. Zajišťovány jsou praxe v prostředí státní správy, samosprávy i v nestátních organizacích a na poli komunitních programů. Praxe zaměřené na výzkum se odehrávají rovněž ve výzkumných institucích, v sociální sféře, v odborném poradenství či v médiích a to i na nadnárodní úrovni. Řada výzkumů je studenty realizována v jiných státech (Velká Británie, Norsko, Španělsko, USA, Mexiko, Slovensko, Rumunsko, Srbsko, Ukrajina aj.). Spolupráce se týká celého spektra organizací, např. organizací jako Člověk v tísni, Center na podporu integrace cizinců, Rada vlády pro národnostní menšiny, Správa uprchlických zařízení, IQ Roma Servis, Charita Olomouc, T. G. Masaryk Czech School v Chicagu, Agentura pro sociální začleňování, Magistrát města Olomouce), ale i zapojování do procesů (např. rodinné politiky statutárního města Olomouce,

¹⁰⁵ *podrobnosti viz https://www.ksoc.upol.cz/o_nas/laborator_socialnevednich_vyzkumu.html*

činnost České asociace pro sociální antropologii, terénní šetření pro obec Moravský Beroun). Jedním z příkladů je spolupráce s výzkumnou organizací na řešení aplikovaného výzkumu Islám v ČR: Islám v ČR: etablování muslimů ve veřejném prostoru (VG20132015113) v rámci Programu bezpečnostního výzkumu České republiky v letech 2010 – 2015.